

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 10. Non tanti Deus opus æstimat, quanti ipsum cor: est autem hoc in magnum bonum nostrum, vt possimus facere oculorum inuentionem: sic loquitur Salomon.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

aditus pauper, relemptus captiuus, hospitalis domus restaurata, amplifatus cultus Diuinus; ut autem tibi Deus soluat, eò quòd hæc & illa egeris: non tantùm confiderat in his, id quod agis, quantùm cor tuum & voluntatem, ex qua hoc agis, & ita licet opera vestra in se sint præclara, bona & proficua, attendit nihil ominus Deus ad voluntatem vestram, examinans vestram intentionem, cor & spiritum, hoc enim expendit Deus, & super hoc ponit oculos suos.

¶ Cum accepto tempore, ego iustitias iudicabo. q. d. Ne tibi persuaseris, iam omnia perfecta esse, dando elemosynas, ieiunando, obeundo stationes visitando hospitalia, licet illa opera in se sint iusta & sancta, aliter longè ea Deus conuerteret, circum circa considerabit, iuxta eam intentionem, quæ ex corde profertur, examinate quid in eis ob oculos mentis habueris, quid te ad illa agenda permouerit & intigauerit: quia tantùm tibi retribuet, secundum quod intendisti eius gloriam & seruitium. *Spiritus qui reuertitur &c.* Congrauemur huic materie declarauimus hoc quod prælibauimus, quod Spiritus Sanctus de primæuis patribus nostris ait, mox ut eos creauerat, posuit oculos suos super corda eorum.

§. 10. Non tanti Deus opus aestimat, quanti ipsum cor: est autem hoc in magnum bonum nostrum, ut possimus facere inuent. orem oculorum: sic loquitur Salomon.

¶ Hanc tradunt Doctores causam (& quid quid ad hanc materiam pertinet, luculenter scripsit D. August.) cur Deus Abelis sacrificium approbauerit, reiecerit autem illud Caini; quando enim accessit Abel Deo oblatum sacrificium, in sacrificio primùm omnium posuit cor suum, & seipsum; vnde conuertens Deus oculos suos ad sacrificium, primò vidit ipsum Abelem & cor eius, deinde intuitus est ipsum sacrificium. *Respexit Dominus ad Abel & ad munera eius,* & ideo acceptauit tanquam vitulum, cum cor haberet vitæ principium; verumtamen cum Cain sacrificaturus ade, posuit vitulum & nudum sacrificium, non apponens cor suum, nec seipsum, vnde velut sacrificium mortuum sine corde, sine vita, illud Deus non respexit, non acceptauit, à se repulit. Et quidem in sacrificio Iulij Cæsaris cum tantum ab hoc distet, augurati sunt arripices vt signum mortis, quod vitulus diis sacrificandus corde caret, vt refert Appianus & nos aliis retulimus. Hieron. Bapt. de Lanza, Tom 1.

Quod inspicit, attenditque Deus, corest. D. Augustinus illud exponens Psalmi quinquagesimi: *Sacrificium Deo, spiritus contribulatus. Quid?* inquit, cogitatio Domini sibi tauros, sibi vitulos acceptare? Olim ea grata habuit, in quantum figura erant, & ea acceptat secundum cor tuum, quo illa dedicas. *Vitule Dei placare vinctam? Offer, quid? sanè in te habes quod offeras.* Noli extrinsecus ibura comparare. *sed dic, in me sunt Deus, vota tua. Noli extrinsecus pecus, quod mactes, inquirere; habes in te quod occidas: sacrificium Deo spiritus.*

Petit & vult Deus sacrificium viuum. *Hosiam* ad Rom. viuam, ait D. Paulus. Nec esse potest sine corde vita, de quo ait Spiritus Sanctus: *Ex ipso visa* 1. rou. 4. procedit, de quo latius. Et hoc tibi maximè con- ducit (inquit Spiritus sanctus) quia in respectu illius benedicitur: Soluet tibi Deus in respectu illius, quod viderit in corde tuo, in voluntate tua, & in intentione tua. Ex nobis ipsis pauperes sumus, si nobis tantummodò Deus vellet componere in respectu manuum nostrarum, paruum esset præmium, & merces exigua, cum sint illæ tam exiguæ suis operibus, vt ob paruas suas vires, parua sint, pauca sint, tam imperfecta sint, vt merito de illis dicat Iſaias:

Quasi paruus menstruata vniuersa iustitia nostra. Miseros nos, si Deus nobis non ultra solueret, quam opere explemus; quia eo modo, cum damus fructum panis pauperi, alio pari nobis solueret, & pro discissia chlamyde, quæ nudum vellet; aliâ itidem lacerâ satisfaceret, & hoc nos à pauperie non liberaret. Magnum certè beneficium: quia nobis retribuet, iuxta quod viderit esse cor nostrum, quod sic se habet, vt quanto sunt manus minores ad agendum seu operandum, tantò potest se plus extendere volendo & desiderando, & hoc sine termino: & Deo solente in respectu illius, erit & sine termino merces. Ita constat, quòd satisfecerit Abraham, & eius sacrificium ac obedientiam tanti fecerit, ac si de facto filium detruncasset, quia licet illum exteriori opere non occiderit, occidit tamen voluntate, & iam occisum obtulerat, cuius factum Deus acceptauit, illum pleno ore sic affatus. *Quia non peristi vniuerso filio tuo propter me.* Quomodo? numquid illi peperit si de facto eum non decollauit & liberum dimisit? quia licet illud fuerit in opere, in corde tamen & promptà voluntate, iam quasi eum capite plexerat, & hoc cotam Deo ludos agit, eumque valde reccat. De vidua, quæ solim duo minuta misit in

D dona

- Mat. 12.** dona Dei, dixit Christus, quod *plus omnibus misit*. Quia sic erat in voluntate eius, & desiderio plus omnibus dandi, licet in opere minus ceteris dederit. Apostolus dixit, quod illos remuneratus esset, quia propter eum reliquissent omnia, quæ mundus continet: quia licet in effectu non dereliquerint, eum nunquam habuerint, & nemo relinquat id quod non habet, omnia tamen voluntate reliquerunt. Quia licet omnia possiderent, & fuissent omnium regnum orbis Domini, omnia propter Christum eius sequendo vestigia, & seruiendo abdicassent, & hoc sufficit, ut illis toto pectore dicatur:
- Mat. 19.** Reliquistis omnia. Et tantum primum offeratur, quasi possidendo omnia reipsa, & effectu totum floccipendentes abiecerint in gratiam Christi.
- Ps. 17. 21.** Hoc olim cogitavit David, dum diceret: *Retribuet mihi Dominus secundum iustitiam meam, & secundum puritatem meam, in conspectu oculorum eius*. Retribuet mihi Dominus, iuxta bonum quod egero, non in seipso, sed secundum quod fuerit in oculis eius. Et quid est, quod ipsi conspiciunt? **1. Cor. 13. 12.** *Homo videt ea quæ parent* (testatur Samuel Sauli) *Dominus autem intuetur cor*. Ne credideris, quod quando non potes dare nisi parum, parvam das eleemosynam, reipsa Deus parum tibi soluet: si cor enim, si voluntas, si animus magna sunt, etiam secundum hæc erit merces tua. Hoc indicavit Spiritus sanctus nobis bonum suggerendo consilium admirabilis inventionis, quæ parva faciendo lucrum multum, & parvis obsequiis mercedem nanciscamur infinitam. **Ps. 113. 12.** *Bono animo gloriam redde Deo, & ac minuas primitias manuum tuarum &c. bono oculo adinuenientem, facito manuum tuarum: quoniam Dominus retribuens est*. Proh, quam pulchra verba! Animo generoso da gloriam Deo. Animoso pectori proprium est, eum honore prosequi, quem debet honorare. Fidelis & bonus subditus Regis sui consulit honori. Filius nobilis plura um defert patri suo. Seruus ingenuus Dominum suum reueretur. Tu quoque quidquid agis in laudem referas Dei, qui Rex tuus est, Pater & Dominus. **1. Cor. 10. 32.** *Sine manducata, sine bibitis, sine aliud quid facitis omnia in gloriam Dei facite*: ita monet D. Paulus. Addit insuper, & non minuas primitias manuum tuarum. Id est, opera quæ facis in eius gloriam: ex se enim nihil sunt, si ea diminuas, minus erunt nihilo. Ne minuas, quin potius stude ea maiora facere, & ut cresecant. Et si ex se parua sunt, fac maiora, Das

fructum panis famelico: res parua est, fac magnam: das detritum pallium: res parua est, fac pluris valeat. Ieiunus vno die, parum hoc est, admittere, ut dicitur plurimum ieiunio æqualeat. Quomodo hoc efficiam? Num mihi forsitan sunt manus Dei, qui de paruo, imò de nihilo eduxit caelum, terram, stellas, arbores, lunam, maria, & de quinque panibus ac duobus piscibus prandium creauit quinque hominum millibus? Quâ arte possim ego ex paruo magnum facere? Dicam tibi (inquit): facito inventionem boni oculi manibus tuis. *In bono oculo adinventionem facito &c.* Arabicum hoc sonat, non capio. Ut ego Diuinis oculis illudam? Egone vilum eius insciam? Egone comcedas erentem manibus vitro citroque colluderis?

Quanti refert respectu Dei bonus oculus illi sanctæ intentionis in manibus bonorum operum? Nescio quo meliori modo illud vobis exponam, quam eo, quod singulis diebus pax æque oculis videris. Numquam vidillis specilla illa in acuta formatis in eis variis notulis seu punctulis in formam quadri, quibus postis ante oculos doctores, res vna visa, videtur tibi non vna sed multa, tot quot sunt puncta specilli? Quod artificium tam vile ac magnum esset mercatori Genuesi, qui negotiatur mutando Regi pecunias, qui sciret tale conficere specillum, quod positum supra monetam argenti quinque assium repræsentaret oculis Regis centum mille ducatos aureos, & hoc tam veraciter, ut Rex esset crederet illam monetam valere centum mille ducatis, seque sincerè obligaret in illo pretio, negotiatori solutum? Quod tam præclarum foret inuentum in lacrum veltrum, quod vendendo eorum onustum lignis, superponeres specillum, ita ut videretur aurum probatissimum, cum gemmis immensis valoris in oculis eius, qui eum videret, tam sincerè, ut pro tali tibi aurifex totius mundi expertissimus solueret, seu Princeps quis potentissimus?

Hoc ipsum, quod apud homines censeretur oculorum præstigiū, perit Deus ut agas cum illo: *In bono oculo adinventionem facito manibus tuis*. Superaddas operibus tuis vitrum seu specillum sanctæ puræ & omnibus numeris absolute intentionis, & quantum illud vitrum repræsentabit, tantum Dei oculi in operibus tuis videbunt, & tantum pro tanto (ne dubites) tibi persoluet. Elargiris fructum panis: o quam paruum quid! superadde specillum bonæ intentionis ac desiderij: ut Deo dicas: Dominus Deus, largior fructum hoc panis huic famelico.

eo, non do plura, quia plura non habeo: ve-
ram hoc scito, me desiderare, & illi & omni-
bus tuis pauperibus elargiri, quotquot habes in
mundo sufficiens alimentum. Hoc modo cre-
scit frustum panis in oculis Dei tantum, quod
in eo Deus consideret, totum omne quod opta-
sti pauperibus ob eius amorem elargiri, & ve-
tale remunerabitur. Egrederis de templo, plu-
ribus pauperibus occurris, vni soli das eleemo-
synam vnus quadrantis: quia plura non habes,
nec tibi sufficit quod ceteris dare possis; su-
perpone huic nummulo specillum maximi desi-
derij: dic Deo: Domine, sicut hoc parum do-
nico pauperi, vellem dare plura in tui hono-
rem, omnibus istis indigentibus: quotquot hi
faciunt, quos vitrum illud representat, tot e-
runt in oculis Dei, & tanti opus illud estima-
bit, quasi reipsa omnibus dedisses sufficiens co-
ram necessitatibus alimentum. Ieiunus in Qua-
dragesima præsilio communi contentus: quia
non sufficit tibi vires ad arctius ieiunium:
huic superadde desiderium & voluntatem in o-
culis Dei, quod optares ad ipsius obsequium
omnibus diebus in pane, & aqua ieiunare, & fir-
miter crede, quod omnes illos dies videat Deus
in hoc communi ieiunio, ita sincerè vt te sit
præparaturus, quasi totam Quadragesimam so-
lo pane & aqua parcus transigeres.

Ad hanc doctrinam Theologorum Princeps
D. Thom. a declarat D. August. b sententiam.
D. Avo. quod tantum meruerit Abraham iunctus ma-
rimo, & trimonio, vt eius pluribus mulieribus, procreans
filios, quantum D. Ioannes Euangelista ma-
uens virgo, & conseruans virginelem pudici-
tiam, eamque tam excellentem, vt ob eam Chri-
stus matri suæ sanctissimæ & purissimæ filium
cum adoptauerit ac conseruauerit. Sic habet: Non
impar meritum est continentis in Ioanne, qui nullus
expertus est nuptias, & in Abraham, qui filios ge-
nerauit. Iudicium est apud omnes statum virgi-
nalem & continentem, prærogatiuis toti mun-
do notissimis præcellere statui coniugali, de quo
nemini licet dubitare. Continentem coniugato
L. 16. de præfere (docet D. Aug.) quis ambigat? Nihilo-
minus potest quis vxoratus, intus ita affici vir-
ginitati, vt æquiparetur ei, qui eam opere ipso
custodit, & talem credimus Abraham, qui licet
ex Diuina dispositione plures duxerit vxores
(qui vtique in Patriarchis suis statum virgini-
alem non permittebat) licet eum effectu non ser-
uauerit, cum tamen tam integrum habuit in affe-
ctu, corde & voluntate totate totâ vitâ suâ, si-
cut Ioannes in opere. Continentiam Ioannes in

opere, Abraham in solo anima & habitu habuit.
D. August.

Circa hoc profequitur D. Thom. expendens D. Ave-
doctos & graues articulos, quos mirâ cruditione
exponit eius Interpres Cardin. Caietanus; in-
super etiam declarauit D. August. loco citato.
Quomodo plus meruerit Abraham sapius vxo-
res ducens, quam Isaac eius filius, qui solus
Rebeccam habuit vxorem: quia hoc egit Abra-
ham exteriori opere, quia Deus hoc eo modo de
illo decreuerat, corde tamen & affectu magis
optans & desiderans continentiam, quam Isaac.
Circa quam materiam varia tradit hic Sanctus
documenta. Licet hic videre, quantum exerceat
meritum in paruis operibus, eis superaddendo
specillum bonæ intentionis. O quantum hoc
beneficium, vt diuites simus in bonis operibus,
licet in se pauca sint, & vix vllius meriti. Cu-
ius rei hanc do rationem: quia Deus est, qui
illa remunerat: Quoniam Deus retribuens est,
& respectu illius, cordis desideria pro operibus
computantur.

Nota est hæc doctrina Theologorum Deum
esse effusorem in operibus nostris bonis com-
pensandis, quam in malis puniendis; in his non
tantum punit opus externum, quantum inter-
nam intentionem & cordis affectum. Ore tenuis
dixisti mala proximo, in properia, calumnias, sa,
exprobrationes, quibus eum pudore confundisti,
in corde & mentis affectu optasti ea fuisse glande
dem plumbeam quâ eum transigeres, eo modo
(crede mihi) reponiet Deus, ac si eum glande
traiecisses. Cum mulierem intuereris viro nu-
ptiam, eius tibi placuit faciei venustas, deside-
rasti eâ abuti, ita seuerè te punit Deus, ac si
opere cum ea adulterium commisisses: quia Deus
intuetur cor.

Quanto igitur liberalior præmiabit opera
tua bona, & non secundum quod in se sunt, sed
iuxta quod fuerint in corde & mentis affectu.
Fratr (ait D. August. hoc attende, si non habes D. Ave)
facilitatem habeo voluntatem Si meo tibi non
suppetunt, quibus pauperibus succurras; si non
integre vires ad ieiunium, si non fortitudo ad
maiora opera in Dei famularu, habeo magnum
desiderium, magnam voluntatem, hanc enim
Deus intuetur, & in consideratione huius tibi
satisfaciet, non solum pro eo quod ages, verum
& pro eo quod agere optasti: Quoniam Domi. Eccl. 10.
nus retribuens est. Non est similis hominibus, 10.
qui ex hoc quod sint indigentes eis desideria non
sufficiunt, sed operibus solis ipsis satis fit, quæ
primario petunt. Facito igitur in operibus
D. 2. 248

tuis adiuventionem Diuinis oculis intentionis sanctæ, sit illa ardentibus desideriis exaltans. Sit tibi exemplo vidua illa, de qua superius. quæ duo parua minuta elargiens, (Deo teste) plus cæteris omnibus misit, & eo modo est ei à Deo satisfactum.

§. II. Ne vendideris opera tua bona oculis hominum: est enim eorum merces sine fructu vanitas, ut dixit Dauid.

24. **Q**uis non admiretur sententiam sancti illius Martyris Thomæ Mori? Bene ac laudabiliter facta pro merito compensare mundus hic nec ingratus solet, nec gratus potest. In hoc a Psal. fundata est petitio illa Regis Dauid a: *Auerte oculos meos, ne videant vanitatem*. Hæc verba 37. perpendit D. Aug. h. Quæ est petitio tua, o Rex h. Con. sapientissime (inquit D. August.) An non melius 12. in nobis, id, quod filius tuus Salomon postmodum ff. 118. intellexit, quod omnia quæ sunt in mundo, vana sunt. Hæc enim propositione ortus est con- Eccl. ciones illas Ecclesiastes: *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas*. Et hoc voluit probare inductio- 1. 1. ne quadam admirabili, sumens argumentum ex eo quod ipse aut manibus terigerat, aut oculis viderat, & conuertit se ad illud affirmandum. *Vidi* (inquit) *cuncta quæ sunt sub sole, & ecce vniuersa vanitas*. Si ores, ne videas id quod 44. vanum est, & vanum est quidquid in mundo est, & sub sole resider, nihil tibi reliquum est quod videas, proinde, aut tibi effodias oculos, aut de mundo excedas: sicut in alia simili nate- 1. ria, quasi notissimum inconueniens resoluit D. Quid sit vanitas. Paulus: *Oportet de hoc mundo exire: Numquid* (inquit D. Aug.) *quamuis sumus in hoc mundo, possumus non videre vanitatem? Omnis enim creatura vanitati subiecta est, & omnia vanitas.* Av. 8. Duos huic petitioni tradit sensus D. August. Tom. 8. primus sit, Prophetam hic loqui de oculis animæ: videlicet, intellectu, ac voluntate, postulat Con. 12. autem à Deo sibi præstet, illos nulli mundi hu- in Ps. ius creaturæ affici: quia quidquid in mundo 118. est, vanitas est: sed his tantum quæ supra caelos sunt, vbi bona sunt permanentia, & firma. Hoc autem est (inquit) quod postmodum nobis Col. c. consuluit D. Paulus: *Quæ sursum sunt querite, vbi Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum* 3. 1. *sunt, sapite, non quæ super terram*. Bona hæc est (ait D. August.) explicatio: verumtamen vide- tur mihi altera esse magis proposito conueniens, si considerens id, quod in mundo pleno gurgite

magis metetur nomen vanitatis, esse mundanam gloriam, hominum laudes ob præclara qualibet opera. Vanum est id quod habet quandam apparentiam & non substantiam, vt nux, quæ patens boua, intus verò nihil habet. Quam pulchram appareantiam habet mundana gloria? quam videtur excellens æstimator & mundi applaudus vniuersalis? quid dicis, quid sentis, de generalibus gentium laudibus, quæ vident, laudant, æstimator, promulgant, & magnificant? Quot oculos suos in hæc collimant? Quot post illa currunt anhelii, arduas difficultates ag- gredientes, vt hæc consequantur? Quot fortissimi militum Duces sese stupendis facinoribus iniecerunt, solum vt hæc gloriam adipiscerentur? Quot sapientes impenderunt labores suos, vigilas, studia, legendo in Cathedralis, scriben- do libros, vt hæc nanciscerentur? Quot homines, qui suspensum trahunt mundum, open- bus verissimiliter tantum sanctis strictis ieiuniis, elemosynis effusus, orationibus frequentibus, hoc vnum in intentione habebant, hominum æstimatoriem? Tales erant scribæ & Pharisei, de quibus Christus: *Omnia sua faciunt, vt videantur ab hominibus. Exterminant facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes*. Verumtamen quid esse potest minoris subsistentiæ, seu substantiæ? An fumus, qui citius evanescit? An venorum status, qui tam velociter nullo relicto vestigio pertranseunt? An avis datur tam celer, quæ nullo sui signo per aërem relicto, æquè dispareat? An bulla in aqua, quæ sic tota delibescit? An floris cardui lanugo quæ sic à vento dissipatur? Symbola sunt omnia hæc Spiritus sancti, quibus voluit exponere mundanæ huius gloriæ vanitatem, ac laudis, & æstimatoris hominum, in quæ oculos suos & spem suam collocant insipidi.

Spes impij tanquam lanugo, quæ à vento delitur & tanquam spuma gracilis, quæ à vento dissipatur, & tanquam fumus, qui à vento dissipatus est, & tanquam memoria hostis cuius dicitur prætereuntis. Quid dicam? ipsimet hæc proprio suo damno cognouerunt, qui, vitâ tam finitâ, sese tam omni bono vacuos, quam omni ni genere tormentorum plenos in inferno gementes deplorant. *Quid nobis profuit superbia? &c. Transferunt omnia illa tanquam umbra, & tanquam nuntius percurrenti, & tanquam naui, quæ pertransit fluctuantem aquam, & tanquam aui, quæ transuolat in aere, cuius nullum inuenitur argumentum itineris, sed tanquam sonitus alarum verberans aërem &c.*